СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 89. Джерзі Сіти, Н. Дж., вівторок, 16-го квітня 1940. No. 89. Jersey City, N. J., Tuesday, April 16, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗИДЕНТ ТАВРУЄ НІМЕЦЬКУ АҐРЕСІЮ

ВАШИНҐТОН. — В офіціяльній заяві президент Рузвелт гостро натаврував недавнє захоплення Данії і Норвеґії з боку німців. Він сказав, що коли ми хочемо, щоб наша цивілізація вдержалась, то сильніші народи мусять шанувати права малих народів і давати їм право самим собою завідувати. Данія і Норвеґія, говорив президент, своїм примірним життям у нутрі і своєю заграничною політикою здобули собі глибоку пошану серед американського народу. Захоплення їх німецькими військами було неправним ужиттям фізичної сили.

ЯПОНІЯ ЗБРОЇТЬСЯ.

ВАШИНҐТОН. — У той час, як американські офіційні кола від довшого часу заявляють, що зачнуть будувати таку фльоту і такі бойові кораблі, яких іще світ не бачив, Японія, як це вказують останні відомости, від довшого часу таку фльоту вже будує. Вона викінчує тепер 4 тяжкі бойові кораблі, від 40 до 45 тисяч тон поемности, які будуть мати невідому досі силу. Ціллю Японії побудувати таку фльоту, яка булаб сильніша від американської.

ЗДЕРЖАЛИ „АМЕРИКЕН ДЖУБІЛІ".

НЮ ЙОРК. — Заряд Світової Вистави повідомив, що внаслідок домагань акторів, щоб їм усім піднести по пять долярів платні тижнево, треба було понехати плян театральної вистави на Світовій Виставі під назвою „Америкен Джубілі". В тім „джубілі" мало взяти участь 350 акторів; воно мало коштувати пів міліона долярів. Тепер воно зовсім не відбудеться.

ЗАКИДАЄ „ДИКТАТОРСТВО" ЛУІСОВІ.

ФЛИНТ (Мішіґен). — Голова А.Ф.П., Вилієм Ґрін, в прилюдній мові сказав, що голова К.П.О., Джан Луіс, готується на американського диктатора. Луіс, казав Ґрін, в останніх часах заповів, що з незадоволених елементів творитиме нову політичну партію. При помочі тих незадоволених елементів Луіс хоче всадовитись при владі, стати диктатором, казав він. Ґрін теж визивав Джана Луіса, щоб той пояснив, чому він тепер почав нагло гостро поборювати президента Рузвелта, хоч Рузвелт не змінив своєї політики супроти орґанізованого робітництва. Чи не тому, що Рузвелт натаврував Совети? Від того часу не лише Луіс, але всі комуністи гостро таврують Рузвелта, казав Ґрін.

ПАНІ РУЗВЕЛТ ПРОТИ ВІЙНИ.

БЕТЛ КРІК (Мішіґен). — У своїй прилюдній промові пані Рузвелт, дружина президента, заявила, що Злучені Держави Америки повинні держатись осторонь европейської війни і повинні задержати свої матеріяльні і моральні сили, щоби по закінченні війни корисно вплинути на відбудову Европи. Америка тепер є одинокою надією, коли мова про вдержання нашої цивілізації, говорила пані Рузвелт.

ДАЕС ПРО ЗАГРОЗИ ДЛЯ МЕКСИКА.

ВАШИНҐТОН. — Конґресмен Даєс, який зо своїм комітетом досліджує неамериканські активности в нутрі Америки, сказав, що в Мексику комуністи, на спілку з націстами, готують переворот і захоплення влади, щоб опісля створити під носом Америки „ляльковy державу", вщілости підлеглу Гітлерові і Сталінові. Даєс казав, що свої інформації осягнув з достовірних джерел і закликав уряд, щоб втрутився в ту справу. Даєс казав, що на основі нової нападаючої техніки дана держава не конче мусить посилати своє реґулярне військо до якогось краю, щоб його захопити. Вона нераз довершує цього при помочі місцевих сил, ведених платними чужими аґентами.

ПЕРЕМОГА „ПРАВИХ".

НЮ ЙОРК. — Американська Партія Праці мала пару днів тому вибори своїх урядників. Переможцями вийшли вщілості „праві" елементи, себто такі, що ставили опір комуністам і їх прихильникам. „Ліві" заявили, що підуть до суду, бо вибори не відбувались правильно і там були шахрайства.

САМОГУБСТВО „ФРОНТІВЦЯ".

НЮ ЙОРК. — „Фронтівець" Ернеке, який не явився був на розправу в суді, поповнив самогубство через повішення в пивниці того дому, де мешкав. Самогубник залишив листа, якого змісту поліція покищо не розкрила. Адвокат „фронтівців" у звязку з тим самогубством заявив у суді, що це самогубство є радше ствердженням огірчення і розчарування обвинувачених, що їх здогадний шпигун є провокатором, ніж признанням до вини.

ПОВІДОМЛЕННЯ У СПРАВІ КОНҐРЕСУ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

Нарада Конґресового Комітету і Конґресової Ради відбулась у суботу, 13-го квітня, в домі Товариства Українських Громадян у Філядельфії.

Приявні були, крім Конґресового Комітету, уповноважені представники чотирьох українських центральних орґанізацій, що підписали політичну плятформу Конґресового Комітету, а саме: Жіноча Громада, Ліґа Української Католицької Молоді, Ліґа Української Молоді Північної Америки, Молоді Українські Націоналісти, Обєднання Українських Орґанізацій в Америці, Оборона Лемківщини, Оборона України, Орґанізація Державного Відродження України, Союз Гетьманців Державників, Союз Українок Америки, Стрілецька Громада, Українська Національна Рада, Український Золотий Хрест і Чорноморська Січ. Орґанізація Українських Професіоналістів, яка теж підписала конґресову плятформу, не була заступлена.

Конґресовій Раді представлено дотеперішні заходи в справі орґанізування одного Конґресу Американських Українців. Стверджено, що скликання одного загального Конґресу Американських Українців можливе у теперішніх обставинах тільки на тих підставах, щодо яких погодилися чотири головні запомогові орґанізації.

У звязку з тим відчитано, виянено й основно передискутовано плятформу, на основі якої прийшло до порозуміння, політичні резолюції й діловий устав, згідно з яким має йти дальша праця, звязана з підготовою і переведенням Конґресу. Всі приявні представники заявили в поіменнім голосуванні, що заступлені ними орґанізації приєднуються на тій основі до конґресової акції, і подали ріжні пропозиції у справі доповнення програми Конґресу і конґресової акції для допомоги державним змаганням українського народу.

НАРЕШТІ ЇЙ БУЛО ЗАБАГАТО.

ОМАГА. — Пані Фельтгавзер у суді сказала, що коли її чоловік в люті зломав її руку, або коли підбив їй око, або коли розбив ніс, або коли надворушив бедра — все вона йому прощала, з огляду на дітей. Але тепер, коли він зламав їй три хребетні кістки, цього їй забагато і вона хоче розводу.

ЩЕ НЕ СКІНЧИЛИ ПЕРЕПИСУ

Перепис населення Злучених Держав мав скінчитися за перші два тижні квітня. Одначе показується тепер, що він іще не є зовсім викінчений і тому „вичислювачі" ще далі працюють. Перепис буде ще тривати кілька днів.

Бюро перепису постановило подати по закінченні перепису до часописів поучення, що мають робити ті, що не були записані.

НАЙЗДОРОВШІ МІСТА

Торговельна Палата Злучених Держав оголосила була свого часу конкурс американських міст щодо консервації здоровля. У неділю подано вислід цього конкурсу. Між містами понад 500,000 мешканців на почесному місці щодо дбання за здоровля подано: Милвокі, Мемфис, Ню Гейвен, Гартфорд, Ґрінвич (Конн.), Плейнфілд і Енґелвуд, Ню Джерзі.

СМЕРТЬ ЧОТИРЬОХ ОСІБ ВІД ПЕЧИ

По погашенні пожару деревляного дому Джеймса МекКрірія, 45-літнього допомогового робітника в Медфорді, Ню Джерзі, пожарники знайшли в домі тіла самого МекКрірія, його 60-літньої жінки, 84-літнього вітчима пані МекКрірі та 6-літньої внучки МекКрірів.

З розсліду пожарників і поліції виходить, що ці особи згинули, задушені димом, пробуючи дістатися з горіючого дому, що занявся від нафтозої печи до огрівання дому. Про пожар повідомив пожарну сторожу один мотоцикліст, що переїжджав припадково попри дім.

10,000 ЛЮДЕЙ БЕЗ ДАХУ НАД ГОЛОВОЮ ЧЕРЕЗ ПОЖАР

Страшний вогонь навістив місто Кольон в окрузі Панамського каналу. Пожар зачався в суботу вечором і горів цілу ніч. Шкоду обчисляють на 4 міліони долярів, а число мешканців, що лишилися без даху над головою, на 10,000 осіб.

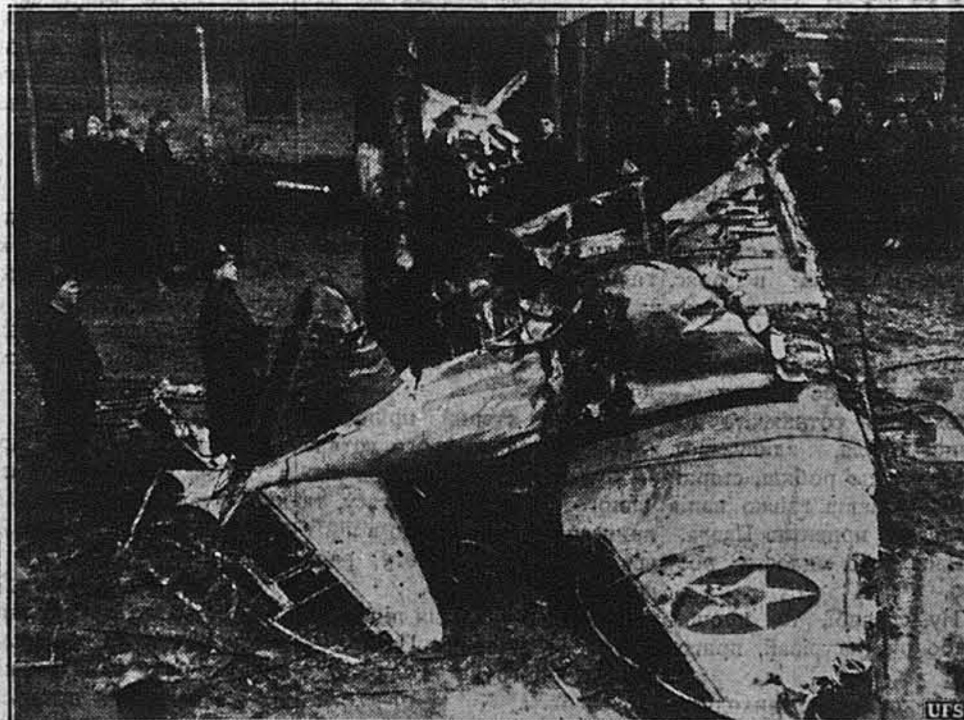
Пожарні сторожі не могли нічого вдіяти, бо тоді віяв сильний вітер, котрий ще до того постійно зміняв напрям.

ПРИЙШЛИ ДЛЯ „ОХОРОНИ".

БЕРЛІН. — Німецький уряд оголошує, що заняв Норвеґію, щоб її „охоронити перед нападом аліянтів". Водночас подав, що анґлійські літаки бомбардували норвезьку пристань Берґен, заняту німцями, бомбардуючи будинки цивільного населення, а не військові обєкти. Німеччина відгрожується, що готова в такий самий спосіб бомбардувати анґлійські міста.

КУДИ ПОВЕРНУТЬСЯ НІМЦІ?

ЛОНДОН. — Над тим думають в Анґлії й переконані, що німецький наступ буде звернений тепер на такі краї: Швеція, Голяндія і Бельґія.

ВИПАДОК У ВДАВАНІЙ ВІЙНІ.

Підчас маневрів американської армії коло Клівленду цей літак переміг два „ворожі" літаки, але потім самий упав жертвою нещасливого випадку, в котрім згинув його пільот, поручник Джеймс Фелпс.

ГОЛОД, НУЖДА І ТЕРОР У ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ

БУКАРЕШТ. — Кореспондент часопису „Ди Ню Йорк Таймс" подає про життя в Західній Україні на підставі того, що чув від утікачів. Отже каже, що населення, як поляки так українці й білоруси, знайшлися тепер у крайній нужді. Большевики повивозили з Західньої України в глиб Советів усі запаси живности і товарів, а тепер вивозять навіть фабричне знаряддя. За денну плату, яку дістають ті, що є на московській службі, можна купити щонайменше два бохонці хліба. Платять менш-більш по 5 рублів денно, лікарям по 10 рублів. За фунт масла, якщо його може хто дістати, треба заплатити 30 рублів, за фунт мяса 20 рублів, бохонець хліба від 2 до 5 рублів, курка від 35 до 50 рублів, яйце 2 рублі й т. д. На „чорній біржі" платять за американського доляра по 600 рублів. Від лютого можна було дістати у Львові тільки трохи хліба, соли й цукру. В деяких містах не бачили мяса від кількох тижнів. Вивозять кудись ночами як поляків так і українців. Позникали цілі села, особливо в пригfootnote...

ІТАЛІЯ ГОТОВА ПІТИ ДО ВІЙНИ.

РИМ. — Повідомлено через радіо італійських вояків, що Італія може знайтись у війні навіть упродовж найближчих днів. Заявив це Джованні Ансальдо, редактор часопису, який передає у таких справах звичайно те, що є на думці в італійського міністра закордонних справ, Чіяна. Цеї радіової промови не дозволено передкувати в часописах. Але фактом є, що про неї всі знають і над нею всюди застановляються. І є над чим, бо Лондон оголошує, що Італія сконцентрувала свої морські сили на додеканезьких островах. А це значить, що вона там хоче боронити вступу до Дарданелів і Чорного моря. А це означає далі те, що вона є в тіснім порозумінні з Німеччиною і рішена стати у війні по її стороні. Це ще виходить і з того, що італійська преса пише широко про велику німецьку перемогу в Скандинавії, де, як кажеться, Анґлія і Франція понесли політичну, економічну і військову поразку.

ІДЕ ДОПОМОГА НОРВЕҐІЇ!

ЛОНДОН. — Так голосить британійське радіо, подаючи тим до відома норвезькому населенню, що воно не лишене саме собі. Інше радіо вже подало, що анґлійські війська висіли на норвезький беріг у кількох місцях.

НОРВЕҐІЯ НЕ ПІДДАЄТЬСЯ.

СТОКГОЛЬМ. — Норвезьке військо й норвезьке населення, зокрема селяни, ставлять сильний опір німцям, що є причиною, що німецька окупація Норвеґії йде пиняво. Король і парлямент не погодились на німецькі умови, між якими мало бути домагання визнати новий норвезький уряд, що мав бути „лялькою" в руках німецької націстичної влади. Кажуть, що хоч у краю йде завзята боротьба, то переговори між королем і урядом та німецькою окупаційною владою продовжуються.

ВЕЛИЧЕЗНІ НІМЕЦЬКІ ВТРАТИ НА МОРІ.

ЛОНДОН. — З анґлійських военних комунікатів виходить, що Німеччина платить дуже дорого за окупацію Данії й Норвеґії. Виглядає, що німецькі втрати на морі такі великі, що в скорому часі не стане слiду по німецькій фльоті. Бо які тільки німецькі кораблі заїжджалиб до норвезьких пристаней, їх зараз винищує британійська воєнна фльота. Тяжко зорієнтуватися, скільки знищено німецьких кораблів, але виглядає це так, що за один день британійці знову знищили в Нарвік сім чи вісім нових німецьких кораблів. А крім того подається про сторпедування панцирника „Адмірал Шер", що є тої самої кляси, що був „Ґраф Спе", розтрощений самими німцями в Монтевідео.

ЗАКУПОВУЮТЬ ВАРТІСНІ ПАПЕРИ.

ЛОНДОН. — Анґлія закуповує на величезні суми американські вартісні папери. Ніхто не знає справжньої причини.

ЗАПОВІДАЮТЬ „ГОСТРІ МІРИ".

СТОКГОЛЬМ. — Німецька окупаційна влада держиться довогі сильно довкола столиці Осльо. Вона видала проклямацію, що будуть повзяті гострі міри проти тих, що ставитимуть опір. Німецькі війська надходять через Данію, звідки перевозять їх кораблями через Скаґерак. Сніговиці утруднюють довіз і наступ, але вони помагають норвежцям.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order. За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ НЕ ГОЛОС У ПУСТИНІ...

Появилась на американсько-польськім ґрунті брошура п. з. „Завваги на марґінесі завтрішньої Польщі". Брошура видана в Ню Йорку. Її автор: К. Ґлуховскі, поляк, якого родина, як подає, від соток літ жила на тій території, що відійшла тепер до Совєтів як західньо-українська земля.

Автор, як польський патріот, боліє з теперішньої траґедії Польщі й бажає причинитися своєю думкою до того, щоб та Польща, яка знову повстане, була здорова і сильна. Бо під тим кутом глядять на „завтрішню Польщу" також і алянти, як і ті, що думають про „нову Европу". Автор певний що польський хлоп на цій війні ще найменше потерпить, а це є завдатком, що завтрішня Польща матиме здорову підставу до нового розвою, особливо, коли і правляча верства навчиться працювати, коли на високих місцях будуть засідати компетентні люди, з відповідною освітою, практикою і характером. „Завтрішня Польща" вимагає також від поляків, щоб вилікувалися з меґаломанії, щоб навчились жити добре зо своїми сусідами, хочби меншими від них і слабшими. Ось тут торкається автор і українського питання. І це є те, на що ми хотілиб звернути особливу увагу.

Автор виходить з дуже слушного становища, що краще мати Польщу можливо трохи меншу, але зо здоровими границями і з одним народом, та з сусідами, що відносилисьб до Польщі щиро. Тому саме дораджує розмежуватись і з українцями. Про це пише автор так: „Та справа мусить бути остаточно полагоджена не на підставі історичних претенсій, чи сентиментального підходу, але на основі холодного й тверезого розрахунку". Бо „чейже вже нема в Польщі нікого, щоби по останнім досвіді ще хотів мати в Польщі міліони незичливих і невдоволених територіяльних меншин, то є українців і білорусів". Далі автор підкреслює одну дуже важну справу: відношення до Росії. І стверджує, що одною з основ польської заграничної політики повинно бути змагання позбутись московської небезпеки, а єдиний шлях, що веде до здійснення цього, це „створення незалежної України і Білоруси, щоб були приязні Польщі й не мали з нею ніяких порахунків". А тоді й Україна та Білорусь, каже автор, обороняючи свою незалежність, шукалиб тісного порозуміння з Польщею, щоб можна таким чином лекше ставити опір свому відвічному ворогові — Москві. Ось такий реальний підхід до справи, каже автор, може згодом довести до того, що може в будуччині повстати якась форма федерації. Та це може статись, на думку автора, доперва по „справедливім полагодженні розрахунку, у першу чергу з кількома міліонами українців . . .", і „повернення назад ґраниці на захід".

Автор, як американський поляк, хотів би звідси з Америки дати Польщі якнайбільшу поміч. Але — „завтрішній Польщі", що повсталаб на нових ідеях і на новім відношенні до України й українського народу. Голос цей дійсно цікавий і дійсно розумний.

Е. Онацький (Рим).

НАЦІОНАЛЬНЕ ВІДРОДЖЕННЯ ЛЕМКІВЩИНИ ТА ХОЛМЩИНИ

„Краківські Вісті" в дописах з місць приносять досить багато відомостей про інтенсивну працю української інтеліґенції по селах Лемківщини та Холмщини, які знаходяться тепер під німецькою окупацією. Так у числі з 27. березня читаємо:

„Українські комітети в Тарногороді, Чесанові й Томашеві мають багато праці. Урухомлені українські школи, кооперативи, читальні потребують постійної опіки, бо перепон з боку польських недобитків аж надто багато. Треба бути всюди на місці, треба часто інтервеніювати у влади.

„Село Бонча, красноставського повіту, на Холмщині, знову починає оживати. По 20-тьох роках гнету і заборон знову загомоніло українське слово і пісня. В неділю, 14. січня, відбувся в шкільній салі, прикрашеній національними прапорами і портретами наших князів, гетьманів і визначних діячів та письменників концерт української коляди і пісні. Присутні були захоплені, і довго не розходились по закінченні концерту, немов чекаючи на його продовження. Ось так село Бонча почало відживати та пробуджуватися з довголітнього сну. Повстала українська школа, де українських діточок учить рідний учитель. Заложено кооперативу „Народня Крамниця", що успішно розвивається, не вважаючи на важкі трудноші з придбанням товарів. Тепер організується т-во „Рідна Хата" з читальнею та бібліотекою".

„Краківські Вісті" з 31. березня приносять описи Шевченківських свят, влаштованих у Сяноці, у селі Щавнику (пов. Новий Санч), у селі Милику (пов. Новий Санч), у селі Лабовій, у селі Горишеві Руському (грубешівський повіт). Усі ті свята пройшли з великим моральним успіхом і національним піднесенням.

Про село Щавник читаємо: „Недавно відновлена читальня „Просвіти" веде тихе, але послідовну працю. Читання книжок і часопису, реферати, сходини і т. п. складаються на працю над нашою освітою. Подібна праця ведеться теж у сусідньому селі Злоцьке".

Про село Горишів Руський читаємо:

„Село Горишів Руський, як більшість сіл на Холмщині, відчули на собі всі „приємності" польського панування. Тут поляки забороняли співати українські пісні; українцям забороняли навіть виходити вечорами на вулицю, примушували переходити на римо-католицьку віру, били вікна і т. п. Тепер Горишів пробуджується зо сну й починає працювати. Відібрали горишівці свою церкву, яку поляки були перемінили на костел. У цій церкві линуть тепер пісні-подяки Богові рідною мовою. Є теж священик українець, який зорганізував церковний і світський хор. Є і українська школа, в якій учать українці Мартинець Осип і Висоцький Володимир. Дня 9. березня відбувся шевченківський концерт. Реферати про Шевченка виголосили управитель школи з Берестя Якубович, полк. Войнаровський і Денисюк з Берестя. З піснями виступали деклямації, які теж виконано бездоганно. Концерт закінчено відспіванням національного гимну".

Цей матеріял, зібраний з двох чисел „Краківських Вістей", говорить нам досить промовисто про ту велику працю національного відродження, що відбувається тепер по селах Лемківщини та Холмщини, давніше з цього боку так дуже занедбаних та відданих на повну поталу польонізації або й москвофільства.

Але і в цій праці не все і всюди тільки світлі сторінки. В цих же самих числах часопису знаходимо матеріял, що виявляє і інший бік справи. У першу чергу доводиться всюди стверджувати великий спротив з боку місцевих поляків, що ніяк не хочуть примиритися з відродженням українського села. Так у дописі з села Бонча читаємо:

„Страшний двацятилітній гнет витиснув у психіці наших селян своє тавро. Залишився страх перед поворотом польських урядів. У селі шкільний будинок, у якому у двох клясах вчаться 14 польських дітей, решту будинку, 5 кімнат з кухнею, займає польський учитель. Наших же 79 українських дітей тиснуться в одній кімнаті, в нанятому сільському будинку, а український учитель мешкає в нанятій маленькій кімнатці. Наша шкільна дітвора і досі ще не має підручників, а учитель не дістає грошей".

Із здивуванням зазначуємо, що становище українського вчительства на українських землях в польському ґенерал-ґубернаторстві ще досі не врегульоване. З усіх усюдів приходять вістки, що наші вчителі не одержують ніякої платні і часто цілком таки голодують.

Ми вже бачили становище вчителя в селі Бончі. Таксамо і з Нового Перемишля (що на німецькому боці) пишуть: „У повіті на 32 читальні 20 уже працюють нормально, інші щойно починають працювати. Багато молоді виїхало тепер до Німеччини на роботу. До Совєтів виїхало не більше як 150 осіб. Праця по школах у повіті йде нормально, хоч учителі працюють у голоді. Наші селяни мусять це зрозуміти, що тільки від них залежить, чи ті вчителі остануться, чи ні. Треба створити комітети допомоги своїй школі та вчителям українцям". Треба взагалі віднови товариства „Рідної Школи" і, як здається, на цьому шляху вже зроблено поважні кроки. Але на перешкоді стоїть брак української інтеліґенції, що волів йти до великих мст, ніж до села на невдячну роботу. Про це дуже вимовно оповідає допис із села Чесанова:

„Треба бути всюди на місці, треба часто інтервеніювати у влади. До того необхідні інтеліґентні працівники, а їх мало. Ще в самій Чесанівщині сяк-так. Новий, дуже меткий організатор філії „Просвіти" в Чесанові покликав собі до помочи членів „Молодої Громади", оживив „Сокіл", зорганізував 3-місячний торговельно-освітній курс у Чесанові, часто влаштовує національні імпрези і т. п. Правда, йому рішуче замало допомагає місцева інтеліґенція (в Чесанові є три українські лікарі, 3 інженіри, 4 адвокати і т. д.) Та з Чесанівщиною межує з півночі занедбана Білгорайщина, чи радше її українська частина, Тарногородщина. Праці і праці нам треба, але дуже мало є таких, щоб туди пішли, чи хочби врядигоди поїхали на поїздки. Не диво, що застрашене поляками ціле населення починає там розчаровуватися. Воно бачить, що польські вчителі сидять і досі по чисто українських селах, „війти" далі урядують по давньому, польські поліцаї по давньому страшать українців. І бідні темні наші люди покидають рідну землю та хатину і йдуть Богзна куди, щоб тільки дальше від тієї зненавидженої Польщі. Тимчасом опорожнені від жидівського мурашвиця наші містечка світять пусткою. Брудні жидівські буди розбирають на паливо, а решту кращих домів забирають на помешкання. І так із міст роблять звичайні села. Чи можна до того допустити? Чи не вдалосяб обсадити їх українськими купцями та фаховими ремісниками ріжних потрбних галузей і фахів? Чому українські громадяни ідуть ген до Варшави, Кракова, чи Праги? Чи не краще сідіти на місці на клаптику рідної землі і працювати?"

КУДОЮ ПІДЕ НІМЕЦЬКА РЕВОЛЮЦІЯ?

Недавно писали ми про те, чи Німеччині грозить революція, подібна до тої, яка була вибухла в осени 1918 р. і була звернена проти „кайзера" та його кліки як головних винновників програної війни. Тодішня революція мала соціялістичний характер. Німці сподівалися, що з соціялістами алянти скоріше погодяться і поставлять лекші мирові умови. Такі сподівання німців не справдилися й алянти в своїй нерозважній заїлості поставили новому німецькому урядові такі самі тяжкі умови миру, якби були поставили тоді, колиб з ними пертрактував про мир кайзер зо своєю прусько - юнкерською клікою. Це й є одною з причин теперішньої війни. Та тепер насувається питання, в якім напрямі піде ця майбутня німецька революція, якщо до неї прийде. На це питання старається відповісти Дж. Ґреґем (Ґрем) у статті п. з. „Німецька революція не піде в напрямі до сталінізму", що появилась була в торонтонськім „Сетордей Найт".

У статті пишеться, що преса принесла була не так давно вістки з Европи про те, що по упадку націзму в Німеччині прийде до комуністичної революції. Деякі з тих вісток подавали навіть таке, що в Німеччині мала відбутися нарада німецьких капіталістів під проводом Крупа, на якій капіталісти „дали Гітлєрові один рік до заключення корисного миру", бо в противнім випадку, якщо війна буде продовжатися довше, наступить мілітарна поразка або комуністична революція, або одно й друге. Та такі вістки неконче відповідають правді. Бо є дуже сумнівне, чи німецькі індустріялісти є в можності говорити Гітлєрові, що він має робити, а подруге, якщоб вони і були в стані йому таке говорити, чи вони дозволилиб на те, щоб такі інформації стали загально відомі. Та, пише Ґреґем, для алянтських країв дуже важко знати, наскільки німці ставлять спротив націонал-соціялізмові. Тому не від речі буде застановитися над арґументами за й проти заведення комуністичного режиму в Німеччині.

Під багатьома оглядами Німеччина вже є комуністична. Ріжниця між економічною орґанізацією націської Німеччини і Совєтської Росії є така, як між диктатурою нижчої середньої кляси і диктатурою пролетаріяту. Можливо, що намагання деяких кол зачислити Німеччину до капіталістичних країв, є частинно наслідком демократичного страху перед комунізмом. Німеччина одначе не є справдішньо капіталістичною державою. Російська революція була як соціяльною, так і економічною, німецька революція була початково лиш економічною однак носила в собі далеко йдучі соціяльні переміни. Зовнішній світ був частинно введений у блуд тим, що в Німеччині аристократів і середньої кляси не вимордувано, але полишено їх при життї, коли в Росії їх увязнено й вибито, Гітлер задержав соціяльну зовнішність, а знищив економічний устрій у середині, і відвернув увагу світу від того, що діється в Німеччині безнастанним ширенням протимарксистичної пропаґанди. І це йому повелося. Демократичні краї дальше вважали націвську Німеччину смертним ворогом комунізму, а націстичну систему змодифікованим капіталізмом. Вони важили на капіталістичній основі націвську економію і прийшли до переконання, що вона є хибна. Стоячи на капіталістичнім становищі, де есенціяльними є стала валюта і кредити, а капітал є головним джерелом вартости, вони думали, що націстичний устрій мусить упасти. В дійсності однак німецьке економічне положення здається, є цілком вдоволяюче, бо головним джерелом вартости не є капітал, кредит або монети, але марксистична праця. У соціялістичнім розумінні, націстична Німеччина є далека від банкротства. Обсяг дійсної сили, задержаної навіть такими особами як Круп і Тисен (що находиться на вигнанні) видається бути дуже обмежений. У націстичній Німеччині держава приказує, де мають міститися, як великі можуть бути і який персонал можуть мати індустріяльні підприємства. Вона має контролю й управляє примусовими картелями, розділює сирівці і визначає, чи вони мають бути домашнього чи чужинецького походження. Число робітників, їхню плату та вільні від роботи дні означає уряд, а приватна власність сталася в більшій частині державною власністю, наскільки це відноситься до промислів і фабрик. Становище й владу давнішого німецького власника можна порівняти зо становищем і владою директора совєтської фабрики. Оба вони є тільки сторожами державного майна.

Комунізм або економічна й соціяльна теорія, обнята марксовим „Капіталом", стається соціялізмом, коли його застосується в практиці. Між соціялізмом Сталіна і Гітлера і соціялізмом Карма Зайца з Вільня й Севеджа з Нової Зеляндії є фундаментальна ріжниця, одначе ця ріжниця лежить в ідеалах і політичнім застосуванні, радше як у самій економічній ділянці. Совєтська соціялстична система представляє московське застосування комуністичної теорії, а національний соціялізм німецьке її приняття. Це є дві сторони тої самої монети. Тільки якийсь недотепа та невилікуваний теоретик міг би надіятися, що два народи з такими дуже ріжними ґеоґрафічними положеннями, історією, культурою, темпераментом і здібністю потраплять держатись однакового поступовання. Також загально можна було припускати, що в таких краях як передвоєнна Польща, Росія, Румунія й Угорщина, що були переважно рільничими краями з бідним, безземельним селянством, що мусіло працювати на панів, а де посередня кляса була дуже слабенька й розсіяна, революція викличе клясову боротьбу і соціяльні зміни разом з економчним перестроєм. Інакше одначе мається справа з Німеччиною і більшістю европейських західніх держав, де є широкий промисловий розвій і ліпше зрівноважена й більше змішана середня кляса. Там революція буде початково економічна, а доперва посередньо прийдуть соціяльні зміни.

Повищео сказане потверджує й те, що коли в Совєтській Росії наступила індустріялізація, совєтська система почала більше перехилятись в напрямі до націонал-соціялізму і стратила свій первісний безклясовий характер. Їй тепер вже небагато бракує, щоб наблизитись до націонал-соціялістичного устрою, бо Гітлер і так не має особли-

Микола Голубець.

ЖОВТІ ВОДИ

Історичний роман.

(23)

— Бували!

— То в Києві наш король був, а в Варшаві їхній?

— Не в Варшаві тоді сиділи їхні королі, а в Кракові.

— А як перейшли до Варшави, то й нас завоювали?

Тиміш не відповідав. Павло вже не допитував, тільки дивом дивувався, як то були колись українські королі, а потім стали польські.

На кватиру прийшли впору. Сотника ще не було. Павло залишився з Тимошем. Хотів ще про це й те розпитати, але Тиміш чомусь насупився й відповідав нерадо. Павло пробував розважити сотниченка:

— Жиди на Подолі розказують, що до Києва коли не сам король, то хтось із його родини приїхав.

— Коли, де? — зацікавився Тиміш.

— Та тепер. Пів сотні драґонів і сотня рейтарів таборує на Печерську. З Варшави приїхали, та зким, невідомо. Одні кажуть, що з королем, другі, що — його братом. Інші кажуть, що з канцлєром коронним. Ніхто нічого певного не знає.

— А чого?

— Кажуть, що війна з турком буде, то хочуть миритися з козаками. Не знаю, але мені так видиться, що пан сотник приїхав тут теж не так собі.

Тиміш очевидячки зацікавився сплітками Павла.

— А тебе жиди не допитували з ким ти приїхав?

— Питали, зразу питали. Та чорта лисого допиталися.

— Мені батько не казав чого їдемо. Я й не питав. Може й справді...

— Вони так усе. Як трівога то до Бога. А потім, та цур їм усім! — махнув рукою Павло й плюнув з досадою.

На дворі задудніли кроки.

За хвилину двері розчинилися й на порозі станув той сам добродій, що з ним сотник вийшов з кватири. За ним ішов чура з тяжким пуздром у руках, а там і сотник.

— Милости просимо, зайдіть пане брате й добродію милий — припрошував сотник з сіней.

Павло зірвався зза стола й поклонився гостеві в пояс. Тиміш стояв мовчки, наче збентежився.

— Вибачай синашу, що так довго дав на себе ждати — виправдувався сотник, та побачивши Павла, здивувався.

— А ти тут що робиш, старий нетяго? — напів гнівно напів добродушно привитав Павла.

— Паня його милости розважаю.

— Ну, спасибі, та прощавай, або ні, пострівай, пригодишся!

Павло хотів уже виходити, але затримався біля дверей.

— Пане чеснику! Будь ласка, відпочиньте хвилину.

— Спасибі вашій милости за гостинність, та пора вже нам обом відпочити — випрошувався Любовицький.

— Там одно, а тут друге, пане чеснику. Там справи, там журби, там клопоти, а тут розмова та розвага приятельська. Залишіться, як мене й Бога любите! — не уступав сотник.

Чура стояв тимчасом і не знав, що діяти з пуздром.

— А ти стоїш, мов дурень. Клади на стіл та йди вечеряти — вирішив сотник.

Чура поклав пуздро на стіл і зник, мов за ним замело. Павло стояв далі біля дверей, дожидаючи.

— А ти, старий приятелю, — звернувся до нього сотник — будеш нам сьогодні за підчашого. Біжи до тарантасу, та принеси ту скриню, що в ній є все те, що на дорогу ради грішної плоті взято.

— Можеб так паня пішло зо мною? — замнявся Павло. — Чого доброго не те принесу, що треба.

— Ідіть удвох, коли ти такий недотепний.

Тиміш радий, що вирвався з нецікавого собі товариства, пішов з Павлом. На кватирі залишився сотник з Любовицьким.

Павло з Тимошем ішли, не поспішаючи. Тиміш рад був ще щонебудь довідатися з того, про що говорять жиди на Подолі. Пуздро, що його вніс чура за батьком, цікавило його не менше Павла. Довго йшли мовчки. Перший озвався Павло.

— Цікаво, що в тому пуздрі? Може що батько купив?

— Ледви чи так. Коли я їздив рік тому з паном сотником, Барабашем та Іляшенком — до Варшави, то верталися з таким же пуздром.

Тиміш зацікавився.

— Тільки його віз Барабаш, а хоч як пан сотник наставав, щоб пуздро в Суботові залишити, Барабаш забрав його з собою.

— А що в ньому було?

— Бог його святий знає. На очі не бачив. Та говорили, що в ньому були королівські привілеї з великими печатками.

— Які привілеї?

— На наші старі вольності, на вічну згоду короля з козаками.

(Дальше буде).

цого вподобання до передше верховодячих кляс у Німеччині. В обох краях партія репрезентує нову аристократію зо спеціяльними привілеями і кориснішим економічним положенням. В обох краях знаходиться теж меншість заслаба, щоб ставити успішний опір, але досить маюча, щоб викликувати заздрість і статись жертвенним козлом за нездарність уряду. В Советській Росії були нею куркулі, а в Німеччині жиди. Націвськом домаганню за чистою арійською кровю відповідало большевицьке „пролетарське походження”. Тут не йде про порівняння націонал-соціялізму з московським большевизмом з його мордами, розстрілюванням, виголоджуваннями і недугами; але йде про те, говорячи з точки економічної, що колиб Троцький і Ленін розпочали свою роботу в Росії в 1939 р. при теперішнім промисловім розвитку, то ця їхня орґанізація цілком зрозуміло була би націвським рухом.

Дальше доказує Ґреґем, що коли з політичного й економічного огляду гадка про те, що Німеччина буде змагати до того, щоб стати комуністичною не має ніякого сенсу, то з психольоґічного огляду вона є нельоґічна і неправдоподібна. Спротив такому режімові, що опирався на насильстві, тероризмі і всяких воєнних правилах, а який буде вимагати проляття крови і численних жертв, мусить бути переведений в дуже крайній спосіб. Самий же комунізм буде для німецького народу тільки тою самою річчю й тому революція, яку піднесеться за введення н а н о в е того самого стану, але опертого на більше драстичній і ненімецькій основі, буде чимсь таким, за що не буде варт боротися. Тому, коли націвська машина розпадеться, то це станеться далеко скорівше завдяки моральній ніж економічній революції німецького народу. Морально німецький і московський нарід знаходяться на тій самій площині. Одначе тому, що ґеоґрафічне положення обох країв є таке, що німці будуть змушені дуже тяжко відпокутувати за територіяльні здобутки Гітлера для Сталіна, то відраза до всього, що має щось спільне зо Сталіном, буде в Німеччині дуже велика. Позбувшися Гітлера усього того, що він зробив, німецький нарід звернеться до політичної системи, якнайбільше відмінної від дотеперішньої. Тому домагання привернення монархії і повороту до демократичної системи управи будуть там сильні. Під цю пору одинокою опозиційною ґрупою в Райху, що потрапила задержати певен ступінь єдности й орґанізації, є офіцирська кляса в армії. А німецька армія є сильно монархістична. Знову ж арґументи за привернення демократичної управи будуть опиратися на тім, що партія, яка прийде до влади негайно по війні, щоб утриматись у силі, буде мусіти якнайбільше ріжнитися від націонал-соціялізму.

При кінці каже Ґреґем, що конструктивний мир, який буде заключений, спричинить, що німецький нарід відвернеться від Гітлера й від того всього, що він робив і пропаґував.

Такі гадки висловлює Ґреґем відносно того, в якім напрямі звернеться німецька революція. Не буде вона змагати до заведення комунізму, як це вже багато предсказувано, але звернеться до монархізму й демократичної системи правління.

НА РІЖНІ ТЕМИ

ЯК ВІЙНА, ТО ВІЙНА.

Війна щораз далі заходить у родинне й приватне життя.

В Австралії уряд обмежує продаж заграничних публікацій, думаючи в цей спосіб ощадити 100,000 долярів на рік. У Німеччині уряд обмежує продаж помаранч: з огляду на їх брак, набудуче можна буде їх продавати лише родинам, що мають дітей понижче 1[illegible] років життя.

Одні через війну дають менше поживи шлунковї, другі мозкові.

„ПАЛЯТЬСЯ”.

Польське інформаційне бюро в Франції доносить, що польська армія в Франції просто „палиться” до нового бою з німцями й задумує взяти активну участь в обороні Норвеґії.

Що подумають собі норвежці, прочитавши таку новинку? Натяк на новий бій з німцями пригадує старий бій. Чи не скажуть норвежці: „Боже, ратуй нас перед приятелями, бо з ворогами ми дамо собі раду самі”?

У ЧОМУ ПРОВОКАЦІЯ?

Російська телеґрафічна аґенція „Тасс” виступає з гострими словами проти берлінського кореспондента „Ню Йорк Таймсу” за його донесення, що, мовляв, німецькі війська, які займали норвезьке місто Нарвік, прибули з Ленінґраду й Мурманська. Цим донесенням „Таймс” висказав здогад, що німецькі війська могли прибути до Осля, Берґена й Тронйему просто з Німеччини й Данії, але не до Нарвіку.

„Тасс” називає це донесення провокаційним.

У чому саме провокація? Кого й до чого таке донесення може спроводувати? До того, що Росія справді пішле війська з Ленінґраду й Мурманська? Згідно з засадою: як мені не бути свинею, коли мене всі мають нею?

ТЕЖ ПРИГАДКА.

Французький премієр Рейно вважав за потрібне згадати в своїй промові в французькім парляменті, що з французькою ескардою, яка воювала з анґлійською фльотою проти німецької фльоти, брав у бою участь один польський воєнний корабель.

Це пригадує світові, що Франція й Анґлія вважають Польщу за рівнорядну з собою державу-союзницю. Це пригадує теж світові, що Анґлія й Франція хочуть відбудувати розбиту Німеччиною Польщу.

Та це піднімає ще раз питання: якої Польщі бажають собі Анґлія й Франція? Чи хочуть вони відбудувати цю нещасну Польщу, що так соромно згинула? Чи наміряють вони може зробити її внутрішньо сильною й одноцілою, себто національно монолітною? Чи може вони хочуть її лишити національною склейкою, або може ще й додати нові чужі національні території?

Аліянти винні світові вияснення.

ЗАПЕРЕЧЕННЯ.

Недавно тому були донесення, що Росія задумує незадовго почати війну за окупацію Басарабії. За тими донесеннями пішли потім обурені російські заперечення про брехливі провокаційні донесення. Тепер являються знову донесення, що в околиці Одеси таки йде велика концентрація російських військ.

Отже пощо обурюватися?

Наш нарід має на це добре вияснення в анекдоті про того цигана, що, побачивши коня, привязаного до плота, став його відпинати й збирався на нього сідати, коли його побачила жінка. „Гей, цигане,” крикнула йому, „а що ти там дієш з нашим конем? Геть!”

„Пек, пек! А я думав, що то кобила!” — сказав циган, кинув уздечку й поплівся далі.

ШВАЙЦАРІЯ БОРОНИТЬ НЕЗАЛЕЖНОСТИ

Серед невтральних держав, що тепер чимало мають клопоту з війною, Швайцарія займає не менш небезпечне місце, як інші. Заховуючи свою гідність, швайцарці бережуть свою невтральність, а тимсамим і свою незалежність.

Оповідають чужинні журналісти, що по цілій Швайцарії повно війська; військовиків видно на кожному кроці. Примір героїчної Фінляндії змобілізував мешканців швайцарських гір, і вони всі своять на вичікуваній і узброєній готовості. Швайцарія за всяку ціну хоче остатись невтральною. Але зброїться, бо змушена до цього своїм положенням. Через її територію веде чи не одинока найближча дорога з Німеччини до Франції, коли не рахувати Бельґії й Голяндії.

Швайцарія не може нічого зискати, вступаючи до війни. Остаючись невтральною, вона може робити бізнес з воюючими сторонами, продаючи те, що їм потрібно. Проте вона не може слухати націстів, які закликують її до боротьби проти анґлійського капіталізму, як теж не може датися зловити на приманливі слова Вінстона Чорчила, який запрошує всі невтральні держави вступити до війни по стороні аліянтів.

Правда, на дальшу мету Швайцарії буде вигідно, коли виграє та сторона, що задержить в Европі лад та вможливить існування малим, але незалежним народам. Та захоплення Німеччиною Австрії, Чехословаччини, р о з б и т т я Польщі і т. п. не дуже то симпатично настроює швайцарців до німців.

Ближча своя сорочка, як чужий кожух — каже народня приповідка. Знаний журналіст Альфонс Морель так писав у лютневому числі швайцарської ґазети „Ля Насіон”:

„Що Европа загрожена в існуванні її цивілізації та культури, це, на жаль, правда, але що з того? Хто скаже з певністю, що в одному таборі всі є праві, а в другому цілком злі?”

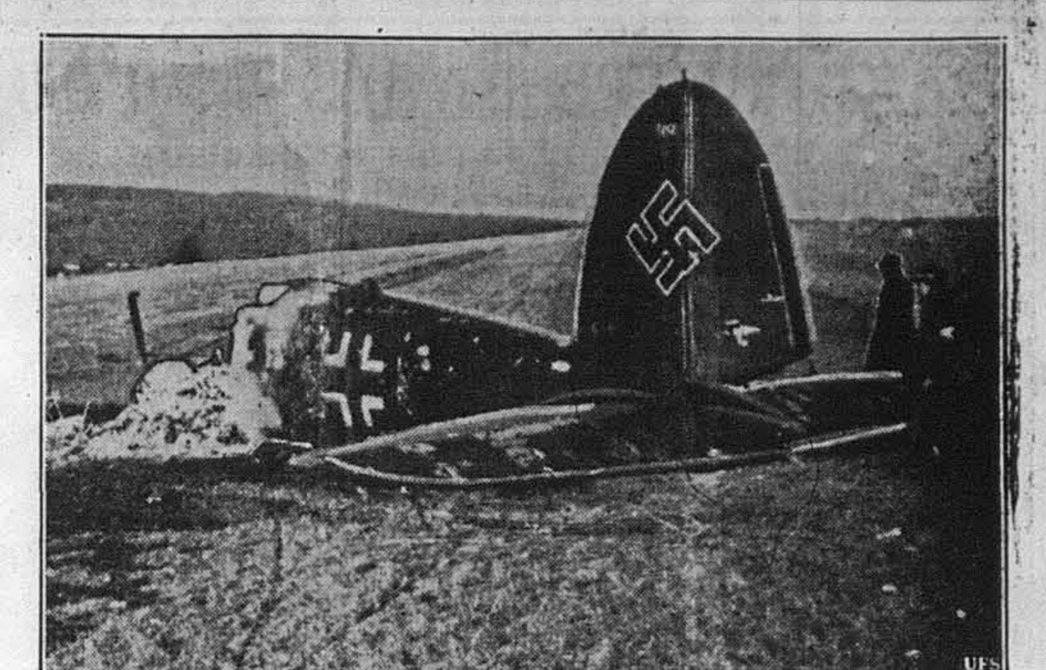
Швайцарія, де живуть ріжні народи і ріжних віроісповідань, не дається втягнути в якунебудь ідеольоґічну війну. Цей самий автор пише ще таке:

„Майбутній мир для нас є більш затемнений, як сама війна. Триюмф Гітлера, за яким піде Сталін, був би страшною річчю. Але також не знаємо, що означатиме перемога демократій. Французька цензура забороняє всяку дискусію про цілі війни. Коли мова про тоталітарні держави, то в тому випадку маємо право думати, що вони скривають якісь нечесні наміри. Одначе, коли це робить Третя Республика (Франція), не даючи нам пізнати цілі війни, то не дивота, що журналісти є застрашені про це говорити. В Анґлії є свобода, але є теж велике замішання щодо цього”.

Щоби бути невтральним, то не вистарчить тільки хотіти цього, але треба також, щоб і друга сторона того бажала.

Німеччина у відношенні до Швайцарії заховує досить тактовну політику. Одначе німці не без того, щоб не критикувати швайцарську пресу. В їх очах вона не досить невтральна. Тому ніхто не знає, що криється дальше в намірах націонал - соціялістичної Німеччини у відношенні до Швайцарії. Покищо швайцарська невтральність не є загроженою. Але хто може знати, що станеться завтра? Та швайцарці, потомки хороброго Вільгельма Теля, гідно бережуть свою невтральність, бо хочуть далі жити вільним, незалежним життям, таким, яким живуть уже від віків.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

У ПРАВДИВІЙ ВІЙНІ.

Французька артилерія зістрілила німецький літак типу Гайнкеля, що належить до найскоріших літаків у світі.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БАЙОН, Н. ДЖ.

Доклад про Карпатську Україну.

З ініціятиви 14 сотні Чорноморської Січи відбувся в Байоні, в салі У. Н. Дому, 24 березня ц. р. доклад про Карпатську Україну. Доклад виголосив прибулий недавно до Америки сотник Української Армії, п. Леонід Клименко.

Січовик Мирослав Кушнір відкрив збори короткими словами і пояснив ціль того докладу, яка заключувалась у тому, щоби поінформувати нашу суспільність в Америці з недавніми подіями в Карпатській Україні, а також щоби призбирати фондів на українських збігців у Братиславі, які є позбавлені всяких засобів.

До слова попрошено сот. Клименка, обласного команданта Карпатської Січи та представника Українського Червоного Хреста. Приявні привитали його рясними оплесками.

Бесідник розказав про життя і гнет українців під чехословацьким забором, а опісля мадярським. Бесідник яскраво переповів ті політичні міжнародні події, які довели до захитання в центральній Европі 1938 р., а далі про боротьбу українців за владу в Карпатській Україні, проголошення самостійности, боротьбу з мадярами і т. п. Далі бесідник перейшов на інші українські території, заняті іншими наїзниками. Польщі вже нема і вона більше не давить українського населення. Але є тепер один могутній наїзник, Москва, яка далі нищить наш нарід, цим разом і західньо- українські землі. З Москвою українці мусять боротися; зокрема звідсіля з Америки повинні слати таку поміч, на яку їх тепер стати. Але щоб ту поміч подати, треба американським українцям самим зорґанізуватись і погодитись.

По докладі головний секретар Чорномрської Січи, п. Максим Іванів, завізвав приявних зложити жертви на підмогу збігцям, котра то жертва, казав бесідник, буде зараз вислана на руки У. Ч. Хреста в Братиславі. Зложили по $1: Л. Бачинський, М. Кушнір, В. Саврон, Й. Пелехович, С. Липа, І. Кушнір, А. Мороз, Д. Кучевський з Ню Бронсвик, Палагія Кушнір, М. Басараб з Нюарку, А. Путас, М. Польовий, С. Щомак, М. Матіяш, А. Антош, М. Білик, Й. Кобрин, І. Лабай, М. Данько, В. Федорик, І. Борбела, І. Литвин, М. Пахолок, А. Басараб, М. Коцінський, Ілля Пукас, М. Кравчук, А. Кохній, Я. Біляк, І. Стахів, Я. Павлишин, А. Драґаньчук, С. Готра, І. Курило; дрібними $4.15. Разом $73.15.

По збрці були запити, на що приявні діставали задовільні відповіді. Одушевлена публика на закінчення відспівала „Не пора” і „Ще не вмерла Україна”.

Йосиф Кобрин.

ЧОМУ НАПИСАВ ГОГОЛЬ „ТАРАСА БУЛЬБУ”?

Відомо всім, яке становище заняла українська історія й українська література відносно великого письменника, українця, **Миколи Гоголя,** що хоч був родом з України, мав свідомого батька українця, не почував себе москалем, одначе пішов збагачувати московську літературу своїми писаннями.

Ніхто з українських літературних критиків не похвалив Гоголя за це, а всі, навпаки, дорікали йому, що він не пішов слідами Котляревського, Артемовського, Основяненка й самого Шевченка, а пішов служити ворогам українського народу.

Можливо, що й ці гіркі докори та критика спонукували часами Гоголя до писання критичних річей на адресу москалів, як ось комедія „Ревізор з Петербурга”, в якій він безпощадно висміяв московську душу, московську некультурність та продажність.

„Тарас Бульба”, одна з найкращих його річей, змальовує змагання українців з поляками зперед Хмельницького. Не один з українців дивується, чому писав Гоголь **„Тараса Бульбу”** з таким патріотичним українським надхненням, повним подивом для героїзму українських козаків та взагалі з пошаною до українських змагань за свободу.

Це й приписують т. зв. **дуалістичній душі** Гоголя, що раз він зажив світу „государственного” поета, а другий раз у ньому відзивалась українська кров, він чув поклик української пригніченої землі й тоді писав в обороні українського народу.

І одним з тих творів є **„Тарас Бульба”.** До речі, чужий світ знає дуже добре, що Гоголь був українцем, і що **„Тарас Бульба** — це один з найгероїчніших епізодів боротьби України з Польщею.

Великий український композитор, **Микола Лисенко,** увіковічнив „Тараса Бульбу” та написав оперову музику на цю гарну річ.

Цю оперу ставить український балетмайстер п. Дмитро Чутро в неділю, 21. квітня 1940, в Ню Йорку.

Побіч українських фільм, що останньо досить численні, українська суспільність буде мати нагоду почути українську оперу М. Лисенка „Тарас Бульба” і тим налюбуватися красою української пісні.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАҐО, ІЛЛ. Місячні збори Бр. св. Юрія, від. 379., відбудуться в вівторок, 16. квітня, в годині 7:30 ввечір, у церковній гали св. О. Николая, при Оклей і Райс ул. Проситься членів прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Також проситься довгуючих членів прийти та вирівняти свої залеглости, бо в противнім разі можуть бути суспендовані. — Василь Пилипів, пр.; М. Фединський, кас.; Андрій Боднарчук, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Збори Бр. св. О. Николая, від. 106., відбудуться в неділю, 21. квітня, зараз по Службі Божій, в годині 12. сполудня, в гали церковній, Оклей і Райс ул. Спричини, що в той день, коли наші збори мали відбутися, припадаютьякраз наші Великодні Свята Воскресения Христового, а в той день зборів відбувати не можливо, так збори мусять відбутися в один тиждень борше. Прошу вас усіх, члени тай членкиці, явитися на збори 21. квітня. Маємо багато справ до полагодження, а це справи відділові тай рівнож справи народні. Якраз тепер маємо найголовнішу справу, а це допомогти матеріяльно і морально в українських справах для визволення України тай спільно працювати з Всеукраїнським Народнім Конґресом. Дай Боже, щоби цей Український Конґрес працював в згоді і любові так довго, аж доки не сповняться наші мрії, а це поки не повстане Українська Незалежна Держава. — Н. Гуль, предс.; В. Єдинак, кас.; Г. Дацьків, секр.

СВЯТКУЮТЬ ПАМЯТЬ ВЕЛИКОЇ МОРСЬКОЇ ТРАГЕДІЇ

Минулої неділі минуло 28 літ від відомого затоплення корабля „Титанік", що затонув з 1,517 людьми через зударення з ледовою горою.

З нагоди річниці родини жертв катастрофи справляли ріжні памяткові врочистості.

ЗАПОВІДАЮТЬ ЗАТЬМІННЯ МІСЯЦЯ

У наступну неділю вночі буде в Америці видно затьміння місяця, якщо, очевидно, буде добра погода. Місяць пічне заходити в тінь землі в 9. год. 28 м. вечором (східній час), а вийде з тіни в понеділок у 1. год. 28 минут рано.

Це буде так зване полутемне затьміння.

10 ОСІБ В ОДНІЙ РОДИНІ ЗАХОРІЛИ НА ЗАПАЛЕННЯ

До шпиталю в Флеґстефі, в стейті Арізона, доставлено Бруса Чемпа, його жінку і їх восьмеро дітей, що всі набралися запалення легенів підчас важкої зими в таборі для рубачів дерева.

МИ І НАШІ ДІТИ

[Це одна з черги статтей, зладжених Ф.Л.І.С.-ом, яка обговорює деякі питання, що повстають між родичами та їх дітьми. Коли маєте які завваги чи питання, то звертайтесь (коли можливо, то по англійськи) на таку адресу: F.L.I.S. — Parent, 222 Fourth Avenue, New York City.]

ДОРОСТАЮЧІ ДІТИ.

Чи ви коли застановлялись над тими чисельними змінами, які мусить переходити дитина, поки виросте? Цікаво, як то оце ніжне створіння, немічне і до нічого неспосібне, може вирости на справжню людину, здібну виконувати всяку працю а навіть приводити на світ нові дитини і піклуватись ними. Писати про ті чинники, які пособляють ростові дітей, це велика тема, але ми обмежимось тільки до її дрібних частин. Ми повинні поговорити особливо про пригоди в тих родинах, котрі походять з іншого краю, але з браку місця багато треба оминути. Хто має на думці яку справу і бажає її обговорити, то просимо нам про те написати.

Більшість людей, що приїхали до Америки, спровадились у такі округи, де сусіди розуміли їх мову. Вони ходять разом до одної церкви і заховують однакові звичаї та обичаї, цебто ті, які привезли з собою зо старого краю. Такі округи до певної міри це немовби острови на морі американського життя. Цілком природньо, що кожний почувається більш своїм поміж своїми і мабуть тому такі люди не дуже то стараються пізнаватись і приставати з іншими тут замешкалими людьми.

Тому, як зайде потреба зносин з членами іншої національности, то, розуміється, треба тоді звертатись до дітей, щоб вони робили пояснення. Чи така відповідальність, вложена на діти, помоче їх ростові, або буде перепоною тогож — це залежить від обставин. Для здоровля і сили самої дитини порадним є заохочувати її до спорту, розривки, забави, тощо. Але надто великий тягар скоріше їй пошкодить, ніж поможе. Так мається і з відповідальністю. Мірна відповідальність поможе їй духово розвиватись, але надмірна — певно пошкодить.

Багато родин упродовж останніх 10-тьох років були змушені жити з допомоги, бо ніяк не могли собі раду дати. Це погано відбивається на кожному. Не можна цього затаїти перед дітьми, бо на них спадає частина родинних клопотів. Є відомий факт, що з огляду час сім і вісім-літніх дітей заставляли бути перекладачами розмови допомогового інспектора з родичами. Можливо не уло іншого виходу в тих випадках, але для таких малих дітей це надто великий тягар, котрий більше дітям шкодить, ніж помагає. Це навіть для старших булоб забагато, а для дітей того роду тягар певно не помагає їх ростові.

Це і тим подібне можна сказати на адресу багатьох родин у додатку до одержування допомоги. Природні закони так уложені, що діти не можуть заскоро вирости. Передусім вони мусять бути дітьми: бавитись, управляти спорт і не перетяжуватись відповідальностями. Вони можуть ступнево навчатись праці, поки остаточно не виростуть у люди. Це є розумний спосіб поступовання.

Коли діти бувають між пятнацятим і двацятим роком життя, тоді вони отові брати на себе більше відповідальности. Це в них проявляється тоді, коли вони противляються контролі родичів над їхніми вчинками. Вони деколи склонні вести своє життя самовільно, хоч нерозумно. Ми теж переживали ті часи. Це кожний переживає. Подібно до малої дитини, що сама вчиться їсти; раз попаде поживу до уст правильно, то знов вилле чи висипле на себе, так і старші хлопці та дівчата мусять учитись, як робити розумні кроки через ріжнородні спроби. Часто буває так, що родичі не можуть знати, скільки відповідальности вложити на діти. Хто їх добре розумів, той може знати, до чого вони спосібні. Нашим обовязком помагати їм зносити труднощі, коли це для них самих затяжко перенести. Подумайте над тим і напишіть нам, бо ми раді знати, як ви задивляєтесь на ті справи.

ФЛІС.

ПОГИБ У ПЯТІМ НАПАДІ

Лойд Ґемен, з Гайленд Парку, Ню Джерзі, їдучи мотоциклем, задержався коло газолінової стації при Ровей Евеню в Елизабеті, Ню Джерзі, й знайшов там трупа управителя стації, 35-літнього Реймонда Бавера. Повідомлена поліція ствердила, що Бавер згинув від вистрілу з револьвера в голову. Розсліди її ствердили теж, що йому забрано пояс на готівку, а з каси коло 40 долярів. Реєстри поліції показують, що за час своєї дволітньої управи стації Ґемен був ограблений пять разів.

ЗУДАРЕННЯ ЛІТАКІВ У ПОВІТРІ

Пдчас пописових летів безмоторових літаків у Бейкерсфілді, Каліфорнія, зударилися з собою в повітрі два такі літаки й упали на землю на очах 5,000 видців. Пільот одного літака був так важко покалічений, що лікарі не вірують йому життя, другий поломав собі ноги.

НЕБУВАЛА ОПЕРАЦІЯ СЕРЦЯ

У шпиталі Никербокер у Ню Йорку виходить 19-літня Елоіза Едралін з дуже небезпечної недуги серця. Дня 30. березня один столівник у її мешканні припадково вистрілив з револьвера й куля попала їй у серце. Д-р Вилієм Фрейзер, нюйорський лікар, закрив рану, зашивши її шовковою ниткою. Рана загоїлася і її перенесено вже з відділу для критично недужих до відділу виздоровців.

ДИТИНА.

Молода жирафа, котра щойно народилася в цирку братів Рингліңгів. Вона важила при народженні 35 фунтів.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

(140)

Коли Тарзан сповістив, що він хоче йти до копальні жемчугів, щоб увільнити рабів, Пері цьому твердо спротивився. „Ви не можете йти самі тоді, коли тут уганяють жорстокі льви і волочаться довкруги жовті люди. Якщо має відбутися боротьба, то Пері Орурк іде з вами".

А раторієць додав: „І я також. За вирятування з пазурів льва Калюк завдячує вам, Тарзане з малп, своє життя. Коли прийде пора, Калюк відплатить свій довг". Отже всі три покинули стайню Малока й вийшли в опівнічну пітьму.

Кілька хвилин пізніше почулася вповлизу глуха команда і відділ вояків підвівся, неначе виліз із нутра землі. На його чолі був Мунго, могучий сотник королевої сторожі. „Ах, Тарзан! — він крикнув. Нарешті Мунго тебе знайшов. Тепер Мунго вбє тебе!"

Тарзан стояв супроти подавляючої сили нерухомо, неначе запрошуючи її до атаки. Завзятий Мунго приняв швидко те запрошення. Провадячи свій відділ з дикою радістю, він підняв свій меч до смертельного удару і кинувся на Тарзана.